

۱۹۳۵ آغستوس

برنجی مبلد

تورکیات مجموعہ سی

استانبول دارالفنون تورکیات استقبوس طرفندہ نشر ایدیلید

مدیر :

کوبیللی زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنونندہ « تورک ادبیاتی تارینی » مدرسی

استانبول — مطبعہ خمسہ

۱۹۳۵

بدروس کرسته جیانه : تورکجه نیک اشتقاق لغتی ایچونه بعضی مواردا. — Dictionnaire
étymolog. d. la langue Turque. لوندره، ۱۹۱۲، فرانسه - اورته حجمده ۳۵۵ صفحه.

مالیه نظارتی ترجمه و اخبارات اجنبیه قلمی مدیری ایکن وفات ایدن بدروس افندی
کرسته جیانک (ولادت ۱۸۴۰ - وفاتی ۱۹۰۹) یوقاریده کی عنوان آلتنده یازمش اولدینی
«اثر، اقرباسندن برینک همتیه طبع اولومشدر. تورک فیلولوژیسته عاڈ مساعینک هنوز
بوقدر ابتدائی بولوندیغی بر صیراده، لسانزک اشتقاقه دائر بویه بر اثرک میدانه چیماسی،
بزم ایچون پک شایان ممنونیتدر. مؤلف، درت صحیفه لک کوچوک بر مقدمه ده مقصدینی
ایضاح ایدیور: اوکا کورد، بو اثر تام معناسیله اشتقاقه عاڈ بر اثر دکلدیر؛ مؤلف بونکله،
ایلریده شرق و غرب تورکجه سنک اشتقاق لغتی ترتیب ایده جک ارباب اختصاصه بعض
ماده لر حاضر لاق ایسته مش، و تورکجه دیکر لسانلردن کچمش کله لردن بحث ایتدیکی
کچی، تورک کله لرینک منشأ اشتقاقیسنی کوسترمک ایچون مقایسه سنی یالکز «اورال» و «آلتای»
لسانلردن دکل «سامی» و «آری» لسانلردن آلدینی عناصرده تشمیل ایتشدر.

بدروس افندینک بو خصوصده کی مدار استنادی «أوالد، لاسسنه، له سپوس،
کیزواین» کی لسانونک «منشأ السنه نک وحدتی» حقنده کی اسکی نقطه نظر لیدر. معافیه
بدروس افندی، تواضع علمیدن آریلایه رق، کتابنده قید ایتدیکی مشابهنلرک، مقایسه لرک
دائماً بر رابطه حقیقیه و بر حقیقت اشتقاقیه تشکیل ایتهدیکنی، آنجاق، فرضیه لرک بیه
علم عالمی ایچون مفید اولاجغی قید ایدیور. ایشته بدروس افندی بو نقطه نظر دن حرکت
ایتدیکی ایچون اثرنده «آلمان، انکلیز، فرانسه، ایتالیان، لاتین، یونان، ارمنی، آثوری،
سومری، سانسقریت، چین، ژاپون، پولینزیا، الخ.....» لسانلردن آلمش مواد لغویه
پک مبدولدر. آراده بر، بومواد اشتقاقیه آراسنده بعض فوائد تاریخیه ده تصادف اولونیور.
مثلاً، کتابک ایلک کله سی اولان «آی» کله سی حقنده برطاق مشابهنلر سرد ایلد کدن
«صوکرا»، «زوته نبرغ» طرفندن ترجمه ایدیش اسکی بر تاریخک شوفره لری ذکر ایدیلیور:
[یافت نسلندن اولان و غرب طرفنده اجرای حکومت ایدن ایلک «آرغوس» قرالی
«ایناوخوس» آبی تقدیس ایدیوردی. بناء علیه اونی بر معبود اتخا ایدهرک اونک نامنه
«ایوپولیس» آدی بر شهر تأسیس ایتدی.] الخ..

آسیا تاریخی حقنده آرزوق معلومات صاحبی اولان و « اورخون کتابه‌لی » ایله « پاوه دوقورته‌ی » ک « چغتای لغتی » ندن و احمد وفیق باشانک « لهجه عثمانی » سیله « قاموس ترکی » دن استفاده ایدن بدروس افندینک ، بو کتابی وجوده کتیرمک ایچون بویوک زحمتلر چکدیک و پک اوزون مساعیه قاتلان دینی بردن بره کوزه چارپیور. لکن، نه قدر تأسفه شایاندرکه، اوزون سنه‌لر صرف ایتدیرن بومساعی ، علم ایچون پک اهمیتسز نتیجه‌لر ویرمش ، اصول دائره‌سنده یاپیلما یان تدقیقاتک - حتی عصرلرجه دوام ایتسه - علمک ترقیسنه خدمت ایدمه‌یه جگنی بر دفعه داها میدان قویمشدر . فی الحقیقه بدروس افندینک اشتقاق حقنده کی تلفیات و معلوماتی ، بزده اک مغلق مسائل تاریخیه یی کولونج اشتقاق مسخره‌لقلریله حله چالیشانلرله شبهه‌سز قابل قیاس دکلد؛ لکن بوکارغما، علمک یکی اصوللرینه واقف اولاماماسی ، بدروس افندینک جدی و صمیمی مساعیسنک کافی درجه‌ده مشمر اولماماسنی انتاج ایتمشدر .

بدروس افندی بو مساعیسنی موفقیتله تویج ایچون ، اولادائره اشتغالی اصولی بر صورتده تحدید ایتهلیدی : تورکجه‌نک غیری لسان عائله‌لرینه منسوب کلمه‌لر ایله اصل تورک جذرلری آراسنده بر مشابعت آرامغه قالدیشمق بیله عبثدر . بو مقایسه، آنجاق، « اورال » و « آلتای » زمره لسانیه‌لرینه عائد کلمات آراسنده اجرا ایدیلهلیدی . حتی بنم نقطه نظر مه کوره ، علمک حال حاضرینه نظر آ بوده فضله آغیر بر ایشدر : بدروس افندی بو مقایسه‌یی یالکز اسکی و یکی تورک لهجه‌لری آراسنده یاپسه‌یدی ، البته داها صریح و داها دوغرو نتیجه‌لر الده ایدر، بومساعیدن تورک فیلولوژیسی ده اعظمی درجه‌ده استفاده ایدردی .

مثلاً « آی » کلمه‌سی تورکجه‌نک مختلف لهجه‌لرنده موجودمیدر ؟ صوتیات ومعنی اعتباریه بو مختلف لهجه‌لرده کی شکللر آراسنده نه فرق واردر ؟ تورکجه‌نک اسکی لهجه‌لرنده بو کلمه ناصل و نه معناده مستعملدر ؟ بونک مشتقاتی نه‌لردر ؟ بوتون بونلری لسان تاریخی نقطه نظرندن میدان‌ه‌چقاره‌جق جدی برتدقیقک، علماً پک مهم قیمتی اولوردی. بودائره مساعی داها توسیع ایدیلک ایسته‌نیلیرسه ، « اورال » و « آلتای » زمره لسانیه‌لریله مقایسه یاپیله‌بیلردی‌که، پک نادر بعض ماجار و فینوا متخصصلری استثنا ایدیلنجه ، بوایکنجی صنف مساعی‌یی موفقیتله باشاره بیله‌جک عالمر مع التأسف موجود دکلد ؛ ومع التأسف بونلرده

اصل تورک شعبه‌لری حقنده کافی درجه‌ده صلاحیتدار دکلدر . بناءً علیه « رادلوف » ، طومسن ، لوقوق ، موللر « کبی قیمتی تورقولوغلرک بالخاصه شوصوک یکریمی‌سنه‌دن بری اولدجه وسعت واهمیت کسب ایدن مساعیسندن بالاستفاده ، یالکرز تودک لهجه‌لرینه طائد کلهلر حقنده تدقیقاتده بولونمق ، بدروس افندی ایچون داها دوغرو برحرکت اولوردی .

حالبوکه بدروس افندی « رادلوف » ک طوپلادیفی عظیم مساعی لسانییه ، مختلف روس ، ماجار ، فینوا عالم‌لرینک نشریات لسانییه‌سنه ، « اورخون » و « طورفان - قاراخوجه » کشفیاتی نتیجه‌سنده الله ایدیلن حزان لسانییه ، « مه‌لیورانسکی » و « هوتما » طرفندن نشر ایدیلن عصر دیده تورک لغت‌لریله « ابوحیان » ک اثری قیلندن منابعه وسائر بوقیل قدیم تورک وثائقه مراجعت ایدیه‌جک یرده ، تورکجه ایله علاقه‌سی اولمایان لسانلردن ماده‌لر طوپلامغه ومثلاً حقیقی تورک کله‌لریله هیچ علاقه‌سی اولمایان لسانلرله تورکجه آراسنده مشابهلر تأسیسنه چالیشمشر . اصلاً تورکجه اولمایوب باشقا لسانلردن اقتباس ایدیلش کله‌لرک منشأی حقنده تدقیقات یاپیلرکن ، بواصول فنا دکلدر . فقط بدروس افندینک یاپدینی کبی ، تورکجه هرکله ایچون بوجنس مشابهلر آرامغه قالدیشمق ، عبثله اشتغالدر . بواثر ایچون مؤلفی چوق اوغراشمش ، اوزون‌سنه‌لر صرف ایتمشر ؛ لکن ساحه‌مساعیسنی تحدید ایتهدیکی ولسانیات علمنک ترقیات اخیره‌سنه بی‌کانه قالدینی جه‌تله ، بواصولسز مساعی ، مع‌اتئاسف ، علم ایچون مشمر اولمامشر . یاریم عصرلق جدی وصمیمی بر حیات مساعینک بوالیم نتیجه‌یه منجر اولماسی ، اصولسز مساعینک نهایت افلاس ایله نتیجه‌لنه‌جکنی کوسستمک اعتباریله ، علم حیاته آتیلیم ایسته‌ین کنجلرمن ایچون بالخاصه عبرت آمیزدر !

کوبی زاده محمد فؤاد

روؤف یکتا : تورک موسیقیسی تاریخی . — « آ. لاوینیاق » ک اداره‌سی آلتنده یارسدم طابع « دولاغراو » طرفندن نشر ایدیلن یوبوک موسیقی آنسیقلوبه‌دینک بشنجی جلدنده ، صحیفه ۲۹۴۵ - ۳۰۶۵ ؛ ۱۹۲۳

ملی تاریخمیزک الک مهم و شبه‌سز اک مجهول شعبه‌لرندن بری اولان موسیقی تاریخمیز موضوع بحث اولنجه ، روؤف یکتا بکی خاطر لامامق قابل دکلدر . ربع عصری متجاوز وزون برزماندن بری تورک موسیقیسنی تدقیق وایضاحه حصص حیات ایدهن بوقمیلی متخصص ،